

Лазуренко В.М.

*Черкаський державний технологічний університет*ПОЗИЦІЯ ГОЛОВИ ФІНАНСОВОГО КОМІТЕТУ ЦК ВКП(Б)
Є. ПРЕОБРАЖЕНСЬКОГО У СТАВЛЕННІ ДО ЗАМОЖНИХ
СЕЛЯНСЬКИХ ГРУП НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ НЕПУ

Досить неоднорідним, на початковому етапі непу, у власному судженні та ставленні до заможних селянських груп було всеросійське парткерівництво.

Відносно даного питання певна частина керівного апарату комуністичної партії займала досить толерантну та прагматичну позицію. Особливо слід відмітити, хоч і не сприйняту тогочасним вищим партійним керівництвом, позицію тодішнього голови фінансового комітету ЦК ВКП(Б) і РНК Є. Преображенського. Його “Основні принципи політики РКП(Б) у сучасному селі”, які у формі тез були виголошені 20 березня 1922 р. на засіданні політбюро ВКП(Б), могли б мати досить позитивний вплив на розвиток виробничих сил та соціальних відносин у тогочасному українському селі. Є. Преображенський констатував, що тогочасне “виділення куркульства і заможного селянства є об’єктивним продуктом товарного господарства в умовах нової економічної політики” [1].

Характеризуючи міцне селянство, Є. Преображенський робить його градацію. Окремо, як бачимо, виділяє “заможне” селянство та окремо - “куркульство” (таку градацію не відкидав і В. Ленін). Натомість він зазначав, що поява цих прошарків є “необхідною ланкою в загальногосподарському ланцюзі нових економічних відносин і виконує на одному із полюсів села визначені функції у справі розвитку виробничих сил по дрібнобуржуазному методі інтенсифікації землеробства” [2].

Агресивна політика правлячої більшовицької партії по відношенню до цих прошарків і той грубий економічний тиск, який чинять на них комнезами, є, за словами Є. Преображенського, “грубою помилкою”. Він роз’яснює також, що безумовно, “...державна повинна обмежити його експлуататорські прагнення охороною праці та захистом його наймитів регламентацією та послабленням кабальних форм експлуатацією праці безземельних та незаможних шарів села, із сторони і цього прошарку. Піддавати його посиленому, “в порівнянні з середняками і бідняками”, обкладенню натуральними грошовими податками та громадськими повинностями, ставлячи за мету, не підривати господарства заможних прошарків, а використовувати в доступних розмірах започаткований процес капіталістичного нагромадження в селі для накопичення соціалістичного” [3].

Проте, пропозиції Є. Преображенського, не дивлячись на їх досить непогану, з соціально-економічної точки зору, раціональність, політбюром РКП(Б) були визнані як “неприйнятні”. Тези Є. Преображенського

визначали на той час досить прогресивні соціально-господарські погляди, які спонукали замислитись вище керівництво правлячої партії щодо вироблення єдиної позиції у ставленні до заможного селянства.

Вирішальне значення у неприйнятті тез Є. Преображенського відіграла їх негативна рецензія вождя більшовизму В. Леніна, оформлена у вигляді листа до політбюро ЦК РКП(б) від 16 березня 1922 р. В цьому посланні В. Ленін зазначив, що "на даному етапі політика пролетаріату щодо куркульства та заможного селянства повинна бути спрямована, головним чином, на обмеження його експлуататорських прагнень і т.д." [4].

Але як саме обмежувати ці прагнення? Як цивілізовано, демократично врегулювати взаємовідносини більш заможного селянства з менш заможним? Відповідь на ці запитання не зміг знайти навіть сам теоретик всеросійського комунізму. Він спромігся лише на критику конструктивних та раціональних пропозицій Є. Преображенського і, в кінцевому підсумку, зазначив, що - все це "потрібно вивчати й примусити вивчати практично" [5].

Література:

1. ЦДАГО України, ф.1, оп. 20, спр. 1485. Центральний комітет Комуністичної партії України. Відділ агітації і пропаганди (1922). - Арк. 2.

2. Там же.

3. Там же.

4. Ленін В.І. Лист у Політбюро ЦК РКП(б) про тези Є.О. Преображенського "Основні принципи політики РКП у сучасному селі" // Повне зібрання творів. - Т. 45. - К.: Вид-во політичної літератури України, 1974. - С. 39-40.

5. ЦДАГО України, ф.1, оп. 20, спр. 1485. Центральний комітет Комуністичної партії України. Відділ агітації і пропаганди (1922). - Арк. 7.

Фесенко А.М.

Миколаївський державний гуманітарний університет ім. П.Могили ЗАГРОЗА ГЕОПОЛІТИЧНОЇ ПОРАЗКИ СРСР: ПОГЛЯДИ Л.Д.ТРОЇЦЬКОГО

Вважаємо, що справжні інтереси партійно-державної бюрократії (номенклатури) СРСР, зорієнтовані на закріплення власного привілейованого становища були антагоністичні проголошеному в СРСР курсу на соціалізм. Тому бюрократія намагалася препарувати ті положення комуністичного вчення, які відчувалися нею як вигідні для маніпулювання масами. З іншого боку, потрібна була і теоретична зброя проти політичних конкурентів. Так в руслі боротьби у РКП(б) формується концепція "соціалізму в окремо взятій країні".